

О‘ЗBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK TARAQQIYOTINING TARIXIY DINAMIKASI

Shuhratova Diyora Jamshidovna

1-kurs talabasi, Millat Umidı Universiteti

Annotatsiya

Mazkur maqolada O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning mustaqillik yillaridagi rivojlanish bosqichlari tahlil qilinadi. Mustaqillikning dastlabki davridan boshlab amalga oshirilgan islohotlar, qonunchilik asoslari hamda "Yangi O'zbekiston" davrida yaratilgan yangi imkoniyatlar yoritilgan.

Shuningdek, mamlakat iqtisodiyotida kichik biznesning o'rni, bandlikni ta'minlashdagi ahamiyati va kelajak istiqbollari tahlil etiladi.

Annotation

This article analyzes the historical development of small business and private entrepreneurship in Uzbekistan since independence. It highlights key reforms, legal foundations, and the opportunities created during the "New Uzbekistan" period. The paper also discusses the role of small business in the national economy and its future prospects.

Аннотация

В данной статье анализируются этапы развития малого бизнеса и частного предпринимательства в Узбекистане в годы независимости. Освещаются ключевые реформы, правовые основы и новые возможности, созданные в период «Нового Узбекистана». Также рассматривается роль малого бизнеса в экономике страны и перспективы его дальнейшего развития.

Kirish

1991-yil O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach, mamlakat iqtisodiyotini bozor tamoyillari asosida shakllantirish yo'lida keng ko'lamli islohotlar

boshlandi. Shu jarayonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasining rivojlanishi milliy iqtisodiyotning tayanchi sifatida qaralgan. Bu soha nafaqat iqtisodiy barqarorlikni, balki fuqarolarning bandligini ta'minlashda ham muhim omil bo'lib xizmat qildi.

Mustaqillikning dastlabki yillari (1991–2000)

Mustaqillikning ilk davrida respublikada xususiy mulkchilik va tadbirkorlikni qonuniy jihatdan mustahkamlash asosiy maqsadlardan biri bo'ldi. 1991-yilda "Tadbirkorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonun qabul qilinib, xususiy sektorni rivojlantirish uchun huquqiy zamin yaratildi. 1992-yilda esa O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi qabul qilinib, unda mulk shakllarining teng huquqliligi kafolatlandi (Konstitutsiya, 53-modda). Davlat tomonidan kichik korxonalarni qo'llab-quvvatlash maqsadida soliq imtiyozlari joriy etildi, bank kreditlariga osonroq kirish imkoniyatlari yaratildi. 1994-yilda tashkil etilgan

"Mikrokreditbank" kichik biznesni moliyalashtirishda muhim rol o'ynadi.

Rivojlanish bosqichi (2001–2016)

2000-yillarning boshidan boshlab, mamlakat iqtisodiy siyosatida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratildi. 2005-yilda Prezident I.A. Karimov tashabbusi bilan "Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishni yanada rag'batlantirish to'g'risida"gi Farmon qabul qilindi. Natijada, 2010-yilga kelib, kichik biznes mamlakat YALining 50 foizidan ortig'ini tashkil eta boshladi (Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari, 2011). Bu davrda xususiy sektor iqtisodiy faollikni ta'minlashda, yangi ish o'rinlarini yaratishda va eksport salohiyatini oshirishda asosiy drayverga aylandi.

“Yangi O‘zbekiston” davri (2017–2025)

2017-yildan boshlab Prezident Sh.M.Mirziyoyev rahbarligida yangi iqtisodiy islohotlar boshlangan bo'lib, ularda tadbirkorlik erkinligi va ochiq iqtisodiyot tamoyillari asosiy yo'nalishga aylandi. 2017-yil 5-oktabrda qabul qilingan "Tadbirkorlik

faoliyatini rivojlantirish to'g'risida"gi Farmon (PF-5199-son) biznes yuritishdagi byurokratik to'siqlarni kamaytirdi. 2019-yilda esa "Yoshlar - kelajagimiz" dasturi doirasida 100 minglab yoshlar o'z biznesini boshlash imkoniga ega bo'ldilar. 2020-yilda pandemiya sharoitida kichik biznesni qo'llab-quvvatlash uchun 3 trillion so'mga yaqin imtiyozli kreditlar ajratilgan (O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, 2021). Hozirgi kunda mamlakatda 600 mingdan ortiq kichik biznes sub'yektlari faoliyat yuritmoqda. Ularning faoliyati natijasida O'zbekiston iqtisodiyotida barqaror o'sish, raqobat muhitining kengayishi va ijtimoiy farovonlikning ortishi kuzatilmoqda.

Kalit soʻzlar: Kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, iqtisodiy islohotlar, Yangi O'zbekiston, bandlik, milliy iqtisodiyot.

Key words: Small business, private entrepreneurship, economic reforms, New Uzbekistan, employment, national economy.

Ключевые слова: Малый бизнес, частное предпринимательство, экономические реформы, Новый Узбекистан, занятость, национальная экономика.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning shakllanishi va rivojlanishi mustaqillik yillarida bosqichma-bosqich amalga oshirildi. Bugungi kunda bu soha iqtisodiyotning eng faol va istiqbolli tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakatni modernizatsiya qilishda, yangi ish o'rinlarini yaratishda va aholi daromadini oshirishda beqiyos ahamiyat kasb etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. "Tadbirkorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonun, 1991-yil 15-fevral. – lex.uz (<https://lex.uz/>). (<https://lex.uz/>)
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni PF-5199-son, 5-oktabr 2017-yil. – lex.uz (<https://lex.uz/>). (<https://lex.uz/>)
4. Davlat statistika qo'mitasi hisobotlari (2011–2023-yillar) – stat.uz (<https://stat.uz/>). (<https://stat.uz/>)

5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki yillik hisobotlari, 2021–2024-yillar – cbu.uz (<https://cbu.uz/>). (<https://cbu.uz/>)
6. World Bank. (2020). Doing Business2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. Washington, DC.
7. Mirziyoyev, Sh.M. (2019). Harakatlar strategiyasi - taraqqiyot yo'limiz. Toshkent: O'zbekiston NMIU.